

Kopi til
POLITIDIREKTORATET

OSLO STATSADVOKATEMBETER

Politimesteren i Oslo
Oslo politidistrikt
Postboks 8101 Dep
0032 Oslo

POLITIDIREKTORATET	
14 MAR 2016	
Arkiv 08-18	Arkivkode 005
Saksnr 201600871	Sak.nr. 2

Deres ref.:

Vår ref.:

2016/00192-6

Dato:

10. mars 2016

INSPEKSJON/TILSYN AV OSLO POLITIDISTRIKT – PÅTALEGRUPPE GRØNLAND 2016

1. Innledning.

Det ble foretatt inspeksjon av påtalegruppen på Grønland pst i perioden 16.-18. februar 2016. Fra statsadvokatens side deltok førstestatsadvokat Olav Helge Thue, kst. Statsadvokat Aina Mee Ertzeid og kst. statsadvokat Jan Eivind Norheim

Inspeksjoner av påtalegrupper med tilhørende etterforskningsavsnitt er en del av statsadvokatens fagledelse. Kravene til fagledelse er angitt i riksadvokatens rundskriv om krav til straffesaksbehandlingen i politiet (Rundskriv nr 2/2012) kap III og i riksadvokatens mål og prioriteringsdirektiv, senest riksadvokatens rundskriv nr 1/2015. Formålet med inspeksjonen er å bidra til at politiets straffesaksbehandling er effektiv og holder et kvalitativt høyt nivå.

I forkant av inspeksjonen hadde stasjonsledelsen oversendt statistikkmateriale og redegjørelse for en del rutiner som politistasjonen arbeider etter.

2. Om Grønland politistasjon.

Grønland politistasjon er den største stasjonen i Oslo politidistrikt. Totalt disponerer stasjonen over 289 "lønningsposer" fordelt på orden, etterforskning, påtale og sivile. I løpet av våren skal antallet reduseres med 19 stillinger, slik at stasjonen sitter igjen med 270 stillinger. Statsadvokatens fagledelse omfatter ikke det vi tradisjonelt kaller for ordenstjeneste. I den utstrekning ordenspatroljene utfører etterforskningskritt (f eks straksetterforskning/politiarbeid på stedet mv) vil deres virksomhet allikevel omfattes av statsadvokatens fagledelse.

Utgangspunktet er at stasjonen etterforsker og påtaleavgjør de saker som skjer i stasjonskretsen, med mindre saken hører under en av spesialseksjonene.

Høsten 2014 ble Oslojour-kontor opprettet. Avsnittet er en del av Felles kriminalseksjon i Oslo politidistrikt, og etterforsker og påtaleavgjør enklere arrestsakene for hele distriktet (foreleggssaker og saker som hurtigberammes). Den nærmere saksfordelingen i Oslo politidistrikt reguleres for øvrig av en egen straffesaksinstruks.

Dette frigjør kapasitet for etterforskningsavsnittet på Grønland politistasjon. For påtale og etterforskning på Grønland har omorganiseringen medført at man ikke lenger har arrestjour (a-jour), men saksjour (s-jour) på Grønland. Grønland står fortsatt som påtaleansvarlig også på de sakene som Oslo-jour behandler. Påtale Grønland avga tre stillingshjemler til Oslo-jour høsten 2014.

2.1. Påtalegruppen

Påtalegruppen ble direkte underlagt Grønland politistasjon 01.01.2014 som et eget avsnitt, og påtaleavsnittsleder er en del av stasjonens ledergruppe. Etter det som er opplyst fungerer den direkte tilknytningen til stasjonen godt.

Påtalegruppen består nå av 25 faste hjemler, inkluder påtaleavsnittsleder. Fem av politiadvokatene har politiadvokat II stillinger. Fire av disse er ledere for hver sin gruppe på tre politiadvokater. Disse påtalegruppene er tilknyttet faste almenetterforskningsgrupper. Den femte politiadvokat II stillingen er tilknyttet ransgruppen. Ungdomsgruppen og familievoldsgruppen har ingen politiadvokat II stilling tilknyttet seg.

Politiadvokat II på almengruppene har det daglige ansvaret for oppfølging av porteføljene på etterforskningsgruppene og politiadvokatene tilknyttet sin gruppe. De gjennomfører månedlige ROS-samtaler (resultatorientert samtale) med "sine" jurister. Påtaleavsnittsleder gjennomfører tilsvarende samtaler der dette anses hensiktsmessig/ønskelig. Det er da fortrinnsvis de ferske som prioriteres.

De fire politiadvokat II har i tillegg ansvaret for opplæring av alle nytilsatte. Det er laget et internt opplegg på stasjonen både for aktoropplæring (hovedforhandling og øvrige rettsmøter) og porteføljehåndtering, herunder prioritering av arbeidsoppgaver. Dette gjøres fra den nytilsattes første dag på jobb, og kommer i tillegg til distriktets eget nytilsatt-kurs. Det er opprettet et elektronisk erfaringsarkiv med tanke på standardmaler, instruksjer o.l. for nytilsatte.

3.1. Etterforskningsavsnittet

På etterforskningsavdelingen har man 81 stillinger til disposisjon. Disse fordeles på åtte almengrupper, en ransgruppe, en ungdomsgruppe og en familievoldsgruppe. Fra 1. april vil to og to grupper få én fast sivil tilknyttet seg. En sivil er også tilknyttet ransgruppen.

De siste par årene har man hatt en større stabilitet blant etterforskerne og blant førstebetjentene. Årsakene til dette kan være flere. Ledelsen ved stasjonen trekker frem rekrutteringspolitikken, der man i større grad leter etter de som ønsker å være etterforskere og ikke bare ser på det som en overgangsfase til man får plass på orden som et viktig element. I tillegg har arbeidet som etterforsker blitt mindre saksbehandlingspreget.

Det vises for øvrig til vedlegg 1 til rapporten som gir nærmere informasjon om etterforskningsavsnittet.

GJENNOMGANG AV FREMLAGTE SAKER mv.

Oslo statsadvokatembeter driver fagledelse av politiet gjennom behandlingen av enkeltsaker som sendes inn fra politiet med innstilling på tiltale, tilståelsesdommer, forelegg, innsendelse av klagesaker mv. I henhold til vår fagledelsesplan skal vi ved årets inspeksjoner gjennomgå de nedenfor nevnte saks kategorier under inspeksjonen.

I bestillingsbrevet fremkommer det at vi ber om andre tidsperioder enn det som følger nedenfor. Som følge av at det ville blitt alt for mange saker innenfor enkelte kategorier har vi redusert tidsperioden i noen kategorier.

1. Saker under etterforskning som gjelder overtredelse av straffeloven av 2005 §§ 272, 273 og 274 første ledd. Vi skal særlig se etter fremdrift både i og etter initialfasen

Vi ba om å få fremlagt alle saker under etterforskning som gjelder overtredelse av straffeloven 2005 §§ 272, 273 og § 274 første ledd (grov kroppskrenkelse, kroppsskade og grov kroppsskade).

Vi gjennomgikk 17 saker og så særlig etter saksfremdrift i initialfasen og etterpå.

Av de fremlagte sakene var 2 saker fra februar, 5 saker fra januar, 6 saker fra desember og 4 saker fra før desember.

Hovedinntrykket er at det er god fremdrift i sakene. I mange av sakene er det foretatt flere etterforskningsskritt av patruljene på stedet og umiddelbart etterpå, som blant annet straksavhør av involverte, sikring av video, opprettelse av illustrasjonsmapper og innhenting av fritak for taushetsplikt. I de fleste sakene er dokumentasjon fra legejournaler osv innhentet raskt etterpå.

I de eldre sakene er det stort sett en påviselig grunn til at saksbehandlingstiden har blitt noe lenger, for eksempel at det er mange involverte eller at det har tatt tid å identifisere mistenkte eller vitner.

Etterforskningsordre var fremlagt i de fleste sakene. I stasjonens rutinebeskrivelse for voldssaker er det fastslått at påtaleansvarlig skal skrive etterforskningsordre i alle prioriterte voldssaker og at ordren skal beskrive de nødvendige etterforskningsskritt, eventuelt i prioritert rekkefølge. Det skal settes en frist for ferdigstilling i saken, som hovedregel i god nok tid til at saken kan påtaleavgjøres innen fristen. Etterforskningsordren fremkommer av Solsikken.

Vårt inntrykk er at stasjonen har gode rutiner for etterforskning av voldssaker, og at etterforskningsgruppene har bedre kapasitet til å håndtere disse sakene etter at den felles kriminalseksjonen behandler arrestsakene for hele distriktet.

2. Saker under etterforskning der det er tatt tilrettelagte avhør. Vi skal fokusere på frister, oppfølging etter initialfasen, om det er utarbeidet etterforskningsplan og utskriftsrutiner mv

Vi har gått gjennom saker under etterforskning der det er tatt tilrettelagte avhør. Vi har hatt særlig oppmerksomhet mot frister, oppfølging etter initialfasen, og hvorvidt det er utarbeidet etterforskningsplan og utskriftsrutiner mv. Vi har også hatt møte med familievoldsgruppen. Denne gruppen behandler alle familievoldssaker på Grønland.

Tilrettelagt avhør i andre saker enn familievold følges opp av de ordinære gruppene.

Familievoldgruppen har opplyst at i perioden 2. oktober 2015 til 8. februar 2016 er det berammet tilrettelagt avhør i 24 saker på Grønland. Tre av sakene er fra før 2. oktober 2015. I to av sakene er det begjært dommeravhør, men sakene har blitt utsatt av ulike grunner og først gjennomført etter at tilrettelagt avhør var innført. I en av sakene skulle det ha vært begjært dommeravhør, men det ble ikke gjort på grunn av manglende kapasitet hos påtale. Ingen av disse sakene er gjennomført innen fristene for tilrettelagt avhør. Av øvrige saker er 2 saker gjennomført innen fristen. Ytterligere 1 sak var berammet innen fristen, men måtte utsettes da en annen sak måtte prioriteres foran. Saken ble da utsatt med 1 måned grunnet kapasitet hos barnehuset. I 9 saker er ikke fristen overholdt på grunn av manglende kapasitet hos barnehuset. I 1 sak er manglende kapasitet hos politiet oppgitt som grunn.

Vi har gått gjennom ti av sakene. Bestillingen fra Oslo statsadvokatembeter gjaldt bare saker under etterforskning, slik at de sakene vi har gått gjennom er færre enn de gruppen selv har redegjort for.

Våre undersøkelser tegner – selv om de omfatter et fåtall saker – det samme bildet som opplysningene fra familievoldsgruppen viser. Vår gjennomgåelse av de fremlagte sakene viser at det forelå etterforskningsordre/plan i 7 av 10 saker. Vi kan ikke utelukke at det ikke fantes i de øvrige tre sakene, selv om vi ikke fant det i de sakene vi gjennomgikk. Fristene for å gjennomføre tilrettelagt avhør var ikke overholdt i noen av de sakene vi gikk gjennom. Det var varierende om det var tatt utskrift av avhøret. Der det ikke var tatt utskrift, fremgikk det at dette var vurdert men ikke gjort. I en god del av de sakene vi gikk gjennom var tilrettelagt avhør ennå ikke gjennomført.

Bortsett fra oversittelsen av de lovbestemte fristene, synes etterforskningen i de sakene vi har gjennomgått å ha hatt en tilfredsstillende fremdrift. I enkelte av sakene synes avhør av sentrale vitner å være tatt noe sent, men dette kan i noen grad synes å ha sammenheng med tidspunktet for tilrettelagt avhør, og at man først da dette er gjennomført, har et tilstrekkelig grunnlag for videre etterforskning. Vi er klar over at de lovbestemte fristene er knappe, og at oversittelsene i stor grad skyldes forhold politiet i liten grad rår over – nemlig kapasiteten ved Barnehuset. Politiet må imidlertid være en pådriver for at fristene følges, og i en del saker kan det søkes avklart med Barnehuset at det tilrettelagte avhøret foretas et annet sted enn på barnehuset. Et nytt avhørsrom ved Barnehuset er forventet å øke kapasiteten ved Barnehuset med 20 prosent. Et tilrettelagt avhør umiddelbart etter anmeldelsen kan i noen saker være avgjørende for kvaliteten på avhøret og for resten av etterforskningen.

- 3. Ferdig etterforskede saker som gjelder tyveri og grovt tyveri etter 2005 loven. (§§ 321 og 322) der det er fattet positivt påtalevedtak, men det foreløpig ikke er avsagt dom i tingretten. Dette gjelder alle saker som er registrert etter 1. oktober 2015 og frem til 1. februar 2016. Vi skal særlig se etter subsumsjonsvalgene, om det er etterforsket opp mot subjektiv skyld for så vidt gjelder økonomisk verdi og om bestemmelsene på riktig måte er anvendt i konkurrans med straffebudene om uberettiget inntrengen og skadeverk (hvh §§ 268 og 351) der dette er aktuelt.**

Vi har kun fått tilgang til et meget lite antall saker, totalt 4. I to av sakene hadde statsadvokaten tatt ut tiltale. Vi har verken avdekket mangler ved påtaleavgjørelsene eller etterforskningen ut fra det vi særskilt skulle undersøke. Antallet er imidlertid så lite at det ikke er mulig å slutte noe ut fra undersøkelsen. Dette er saker statsadvokaten normalt ikke ser, og vi er opptatt av at stasjonen følger endringene som 2005-loven medfører. Spørsmålet om konkurrans bør vies særskilt oppmerksomhet. Grensen mellom simpelt og grovt tyveri synes inntil videre noe uavklart. I saker der det er tvilsomt om tingrettens rettsanvendelse er korrekt, vil en anke etter forslag fra politiet, kunne tjene til å klargjøre grensen mellom simpelt og grovt tyveri.

4. Alle dommer som gjelder overtredelse av straffeloven av 2005 §§ 321 og 322 (Tyveri og grovt tyveri.) Vi skal her særlig se etter subsumsjon i siktelsen/tiltalen og i dommen, påtalemyndighetens påstand og rettens premisser for så vidt gjelder straffutmålingen, under dette også om retten sier noe om straffutmålingen i forhold til 1902 loven. (Inspeksjonen omfatter naturligvis ikke tingrettene, men tiltaket har som formål å kontrollere om det hadde vært grunn til å anke)

Vi har hatt som mål å undersøke alle dommer som gjelder overtredelse av straffeloven av 2005 §§ 321 og 322 (tyveri og grovt tyveri). Vi har ønsket å se etter subsumsjonen i siktelsen/tiltalen og i dommen, påtalemyndighetens påstand og rettens premisser for så vidt gjelder straffutmålingen. Vi har kun mottatt to dommer, og dette utgjør ikke grunnlag for å foreta noen vurdering. Det vises for øvrig til punktet ovenfor.

5. Saker som er henlagt med kode 065 (Tvil om gjerningsmannens tilregnelighet) fra 1. august 2015 til 1. februar 2016.

Her ønsket vi særlig å undersøke om grunnlaget for bruken av 065 var korrekt i forhold til de direktiver Oslo statsadvokatembeter har gitt. Direktivene er inntatt i vårt påtaledirektiv. Direktivets pkt 1.5 – side 13 lyder:

"Følgende hovedretningslinjer gjelder for bruken av kode 065:

- *Det må være klare holdepunkter for utilregnelighet. Hvis ikke må saken henlegges etter bevisets stilling (kode 058) eller andre passende henleggesgrunnlag.*
- *For å bruke kode 065 må siktede som hovedregel være judisielt observert. Unntaksvis – og i klare tilfeller der siktede er på institusjon – kan det være tilstrekkelig med en prejudisiell erklæring fra politilegen eller tilsvarende erklæring fra den institusjonen som siktede er plassert.*
- *Ofte vil det foreligge rusproblematikk og dermed muligheter for rusutløste psykoser. Hvis det er selvforskyldt rus vil psykosene ikke være straffriende. I slike tilfeller må det foreligge judisielle observasjon.*
- *Judisielle erklæringer er ferskvare. Hvis erklæringen er mer enn et år gammel må det vurderes om det er behov for en ny erklæring evt en tilleggserklæring fra de samme sakkyndige."*

I forkant av inspeksjonen fikk vi spørsmål om vi også ønsket fremlagt de sakene som Grønland politistasjon hadde overlatt til VIC gruppen. Dette er det naturlig å se nærmere på under inspeksjonen av VIC gruppen. Det ble derfor fremlagt et fåtall saker for oss.

Vi gikk igjennom 11 saker som var henlagt fordi det var tvil om gjerningsmannens tilregnelighet. I tre av sakene var det gjennomført full judisiell observasjon i forbindelse med saken. I ett tilfelle var gjerningsmannen tvangsinnlagt og det forelå erklæring fra institusjonen. I tre av sakene var det utarbeidet en prejudisiell undersøkelse av siktede. Disse sakene gjaldt mindre alvorlige forhold og konklusjonene i erklæringene fra psykiaterne var forholdsvis klare. For disse syv sakene var det intet å bemerke til at saken var henlagt fordi det var tvil om gjerningsmannens tilregnelighet.

I de fire øvrige sakene var saksdokumentene for mangelfulle for å fastslå om henleggelsesgrunnlaget var korrekt eller ikke. Gjerningsmennene i disse sakene hadde en flere saker registrert på seg i forkant og disse var avgjort mot personen. Faren med å basere en avgjørelse om tilregnelighet på tidligere straffesaker er at man ikke fanger opp om det er endringer i situasjonen for siktede, om vedkommende er medisinerert eller på annen måte er under adekvat behandling. De angjeldende sakene gjaldt imidlertid mindre kriminalitet (naskerier og ordensforstyrrelse). Vi vurderte det derfor dithen at det ikke var behov for å innhente de tidligere sakene for å undersøke om våre direktiver var overholdt i disse sakene.

Vi forutsetter at politiet forholder seg lojale til våre direktiver også i fremtiden.

6. Saker hvor det er gitt prosessøkonomisk påtaleunntatelse i medhold av straffeprosessloven § 70 fra 1. oktober 2015 til 1. februar 2016. Her må grunnlaget for påtaleunntatelsen vedlegges (f eks dommer, andre saker osv,)

I 2015 utgjorde påtaleunntatelser 19,3 % av 040-kodene (positive påtaleavgjørelser). Per 11. februar 2016 var andelen 21,3 % for 2016.

Vi ba om å få fremlagt alle saker hvor det ble gitt prosessøkonomisk påtaleunntatelse i medhold av straffeprosessloven § 70 (kode 073) fra 1. oktober 2015 til 1. februar 2016. I tillegg ba vi om at grunnlaget for påtaleunntatelsen ble fremlagt.

Det var fremlagt 27 saker. Dette omfatter flere forhold ettersom flere av sakene også har vedleggssaker.

I gjennomgangen av sakene så vi flere eksempler på at avgjørelseskoden 073 er brukt utenfor de situasjonene som straffeprosessloven § 70 omfatter.

Påtaleunntatelse etter straffeprosessloven § 70 forutsetter at reglene om straffutmåling ved sammenstøt av lovbrudd (straffeloven 1902 §§ 62-64 eller straffeloven 2005 §79 bokstav a eller § 82) kommer til anvendelse og at disse reglene gjør at "ingen eller bare en ubetydelig straff" vil komme til anvendelse for det nye forholdet.

I riksadvokatens rundskriv nr. 6/1989 angis fire typetilfeller hvor prosessøkonomisk påtaleunntatelse er aktuelt:

- Forut for tiltale når en alvorlig og/eller omfattende sak er under etterforskning eller ferdig etterforsket og det nye forholdet vil forsinke påtaleavgjørelsen og/eller rettsbehandlingen av hovedsaken uten å ha nevneverdig betydning for straffutmålingen.

- Ved avgjørelsen av tiltalespørsmålet når den ferdig etterforskede saken gjelder ett eller flere alvorlige forhold sammen med en rekke straffbare forhold som vil ha ingen eller minimal innflytelse på straffutmålingen.
- Når det oppstår nye forhold etter at tiltale er tatt ut og de har ingen eller liten innflytelse på straffutmålingen i saken hvor tiltale er tatt ut.
- I forhold hvor straffeloven 1902 § 64 (nå straffeloven 2005 § 82) kommer til anvendelse (forhold begått forut for avsagt dom).

Det understrekes i rundskrivet at straffeprosessloven § 70 ikke skal brukes analogisk der det begås nye forhold kort tid etter siste dom og før denne er fullbyrdet.

Gjennomgangen av de fremlagte sakene viste at koden var benyttet også for:

- Nye likeartede forhold begått i prøvetid for tidligere reaksjon
- Nye forhold begått etter siste dom eller forelegg. Dette omfattes ikke av straffeloven 1902 § 64.
- Nye forhold av samme type eller omtrent samme alvorlighetsgrad som andre forhold som ikke er påtaleavgjort eller som avventer hovedforhandling

Det er også eksempler på at samme person har flere selvstendige saksforhold som er avgjort med kode 073 i løpet av 2015.

Det er viktig å understreke at kode 073 ikke er en henleggelseskode, men en avgjørelseskode på linje med kode 053 – vedtatt forelegg eller 080- ubetinget dom. En prosessøkonomisk påtaleunntatelse er en konstatering av straffeskyld, og i utgangspunktet stilles samme krav til bevis og straffbarhetsvilkår som for å ta ut tiltale.

Omtrent halvparten av de gjennomgåtte sakene var kun avgjort med stempel og underskrift, uten at det var utferdiget påtaleunntatelse i saken. Etter vår oppfatning må det også i saker som avgjøres med prosessøkonomisk påtaleunntatelse utarbeides et dokument som identifiserer hvilket straffbart forhold som er avgjort.

Etter en lovendring i 2010 kan siktede kreve en påtaleunntatelse etter straffeprosessloven § 70 brakt inn for retten. Hvis denne retten skal være reell, må siktede bli orientert om påtaleunntatelsen og hvilke forhold denne omfatter. Det må således utformes et dokument på linje med det som skjer når det gis påtaleunntatelse etter straffeprosessloven § 69, og dette må meddeles siktede.

7. Alle saker som er henlagt i desember 2015, med unntak av 014 sakene. Formålet er å danne seg et bilde av henleggelsespraksis og bruk av henleggelseskoder.

Bestillingen gjaldt alle saker henlagt som beskrevet i overskriften i desember 2015. I forkant av inspeksjonen ble det opplyst at dette i så fall ville dreie seg om 307 saker. Det ble derfor besluttet at det skulle legges frem henlagte saker fra en uke i desember istedenfor hele måneden. Vi gikk dermed igjennom 104 saker. Det ble imidlertid lagt frem Strasaksutskrift som omfattet alle saker som ble henlagt i desember 2015.

Av de 307 sakene som fremgikk av strasakutskriften var det tre kategorier som pekte seg ut i volum, nemlig kode 078 (Manglende saksbehandlingskapasitet) med 104 saker, kode 058

(Bevisets stilling) med 67 saker og kode 073 (Prosessøkonomisk påtaleunntatelse etter straffeprosessloven § 70) med 31 saker. De øvrige 105 sakene fordelte seg på de andre henleggelseskodene i strasak.

At ca en tredjedel av alle henleggelsene (uten 014 sakene) i desember grunngis med manglende saksbehandlingskapasitet synes som en noe høy andel. Av at dette skjer i en periode der man bygger ned restanser gjør allikevel at andelen kan være akseptabel. Slik situasjonen er pr i dag bør man vurdere om det er rom for at andelen saker som henlegges med begrunnelsen manglende saksbehandlingskapasitet reduseres i 2016. Vi peker her på at man ved å unnlate å etterforske enkeltsaker kan gå glipp av mer systematiske trekk, kriminalitetsanalysen kan bli skadelidende og det må utvises varsomhet slik at det ikke oppstår rettstomme rom.

For ordens skyld nevnes at det foreligger en intern instruks fra påtaleavsnittsleder med hensyn til hvilke saker som skal vurderes henlagt på kapasitet. Terskelen for kapasitetshenleggelse vurderes fortløpende.

Av de sakene som ble gjennomgått var det alt vesentlige av saker henlagt før de var satt ut til etterforskning.

De sakene som ble henlagt med denne koden var i hovedsak saker som må betraktes som mindre alvorlig kriminalitet. Det vesentlige av sakene knyttet seg til bedragerier av mindre summer, mindre skadeverk, enkelte naskerier og mindre overtredelser av narkotikalovgivningene (særlig funn av mindre mengder narkotika og ulovlige legemidler i postforsendelser fra utlandet avdekket på Gardermoen). Særlig de første kategoriene er typiske områder hvor det etter omstendighetene kan være forsvarlig å henlegge saker pga manglende saksbehandlingskapasitet.

Blant sakene som ble henlagt pga manglende saksbehandlingskapasitet fant vi også et fåtall saker som var registrert som trusler og kroppskrenkelser. Dette er saker som i utgangspunktet ikke egner seg for kapasitetshenleggelse. Etter en gjennomgang av sakene viste det seg at dette var saker som dels lå på grense mot straffri adferd og dels saker med mindre alvorlige trusler fremsatt i akutte situasjoner bl a under nabokrangler osv. Noen av disse sakene kunne muligens ha vært kodet som hensynsløs adferd etter straffeloven (2005) § 266. Etter en gjennomgang av de nevnte sakskategorier kan man neppe si at de henleggelsesgrunnlaget var feilaktig eller lite skjønnsomt. Det er imidlertid grunn til å tenke seg om både en og to ganger hvis man i fremtiden vil henlegge saker fra disse sakskategoriene pga manglende saksbehandlingskapasitet.

Når det gjelder sakene som var henlagt på bevisets stilling er det intet å bemerke.

For så vidt gjelder prosessøkonomiske påtaleunntatelse viser vi til pkt 6.

8. Saker som gjelder ordensforstyrrelser mv (Straffeloven av 1902 § 350 og § 390 a) og straffeloven av 2005 §§ 181 og 266) fra første november 2015 til 1. februar 2016. Vi skal særlig se etter om sakene også inneholder elementer av hatkriminalitet.

Vi har gått gjennom saker som gjelder ordensforstyrrelser mv. (straffeloven 1902 §§ 350 og 390 a og straffeloven 2005 §§ 181 og 266), fra 1. november 2015 til 1. februar 2016, for å

undersøke om sakene inneholder elementer av hatkriminalitet. Vi har ikke foretatt påtalemessige vurderinger av sakene som sådanne, men bare søkt etter slike elementer som nevnt. I henhold til riksadvokatens "Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2015" punkt V. 1., skal straffbare handlinger som synes motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonalitet, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne (hatkriminalitet) prioriteres. Det fremgår av riksadvokatens skriv at

"Vold og overgrep som rammer personer på grunn av deres hudfarge, nasjonalitet, etnisitet, religion, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne - såkalt *hatkriminalitet* - skal vies særskilt oppmerksomhet. Vold som retter seg mot personer eller grupper med utgangspunkt i hvem de er, hva de gir uttrykk for eller hvordan de ser ut, rammer ikke bare det enkelte offer, men skaper redsel og utrygghet hos alle med samme bakgrunn og skal derfor håndteres med stort alvor av politiet."

Som følge av denne prioriteringen er trekkordningen for disse sakene i Oslo politidistrikt innrettet slik at alle saker som inneholder elementer av hatkriminalitet skal kanaliseres til Manglerud politistasjon, som har opparbeidet seg en særlig kompetanse på disse sakene og som har fått tildelt midler til å prioritere dem.

Vi har gått gjennom 42 saker, og har funnet at 3 av sakene kan inneholde elementer av hatkriminalitet. Vi konstaterer at trekkordningen fungerer tilfredsstillende. Det er ikke grunn til å konkludere med at saker som skulle ha vært oversendt Manglerud politistasjon, i noen ustrakt grad ikke blir sendt dit.

OPPSUMMERING:

Grønland politistasjon etterforsker og påtaleavgjør et meget stort antall straffesaker hvert år. I 2015 ble det anmeldt 26871 saker i Grønland krets. Dette gjør at Grønland politistasjon fremdeles er den enkeltenhet i Norge som behandler flest straffesaker. Tendensen fra tidligere år om at antallet anmeldelser reduseres fortsatte i 2015. I likhet med 2014 sank antallet anmeldelser med ca. 3000 saker også i 2015. Dette representerer en nedgang i kriminaliteten på i overkant av 10 % pr år de siste to årene. Det vesentlige av nedgangen finner man innenfor kategorien vinningskriminalitet.

Grønland politistasjon har redusert sin beholdning av ikke påtaleavgjorte saker betydelig i løpet av 2015. Dette er også en fortsettelse av tendensen fra året før. Reduksjonen av antall saker gjelder alle alderskategorier. Fra statistikken hitsettes:

Ikke påtaleavgjorte saker	Pr 1.1.14	Pr 1.1.15	Pr 1.1.16
Saker under behandling totalt	3292	1958	1251
Saker under behandling 0-3 måneder	1789	1533	649
Restanser 3-6 måneder	683	436	296
Restanser 6-12 måneder	715	480	283
Restanser eldre enn 12 måneder	353	101	53

Særlig finner vi grunn til å peke på reduksjonen av ikke påtaleavgjorte saker som er eldre enn 6 måneder. Grønland politistasjon har nå historisk lave tall for ikke påtaleavgjorte saker. Vi oppfatter naturligvis denne utviklingen som meget positiv. Lave restansetall betyr færre saker

å jobbe med og en mulighet til å komme på offensiven både når det gjelder planlegging av virksomheten og muligheter til å jobbe med å styrke kvaliteten på straffesaksbehandlingen.

Samtidig med at nedbygging av restanser har funnet sted har stasjonen maktet å oppnå gode resultater på flere andre måleparametre. Oppklaringsprosenten har steget fra 36,3 % i 2014 til 37,2 % i 2015. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for oppklarte lovbrudd har sunket fra 83 dager i 2014 til 58 (!) dager i 2015. For de prioriterte voldssakene er inntrykket det samme; Gjennomsnittlig saksbehandlingstid ble redusert fra 110 dager i 2014 til 74 dager i 2015, samtidig er oppklaringsprosenten steget fra 38,7 % til 42,8 %.

Vår gjennomgang av saker, og særlig da de kategoriene som knytter seg til prosessøkonomiske påtaleunntakelser og bruken av de ulike henleggelsesgrunnlagene, tyder på at man i noen grad har kvittet seg med saker på en litt for enkel måte. Som det fremgår av det som er skrevet foran mener vi bl. a. at man har henlagt saker på kapasitet i litt for stor grad. Omfanget av dette er imidlertid ikke så stort at det rokker ved helhetsinntrykket av at restansarbeidet har vært planmessig og effektivt og at stasjonen i all hovedsak har holdt seg innenfor rammen av hva som er akseptabelt. Vi vil kontrollere stasjonens bruk av straffeprosessloven § 70 og bruken av kapasitetshenleggelse også ved en særlig oppfølging i løpet av 2016 og vi vil vurdere det samme ved neste års inspeksjon.

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for ungdomssaker utmerker seg med svak resultatutvikling. Grønland politistasjon har i en årrekke klart målet om 42 dagers gjennomsnittlig saksbehandlingstid i saker med mistenkt/siktet som var under 18 år på gjerningstidspunktet. I 2015 var dette steget til 63 dager. En delforklaring på den negative utviklingen kan være at 10 til 12 ungdommer gikk inn i saken som omtales som "Tøyenløftet". (En avlegger av Limesaken). Flere av ungdommene var registrert med flere saker. Disse sakene hadde hver for seg en saksbehandlingstid på opp mot 500 dager før de ble avgjort i desember 2015. Det er også flere ungdommer som figurerer i større rans- og voldssaker som har hatt lang saksbehandlingstid. Disse gjør naturligvis store utslag på statistikken. Vi forventer imidlertid at Grønland politistasjon setter inn tiltak som gjør at saksbehandlingsfristene i u/18 sakene overholdes i 2016.

Også familievoldgruppen har hatt et litt vanskelig år med mye utskiftninger, særlig på juristsiden. Juristkapasiteten er nå fordoblet og vi har god tro på at dette vil gi resultater.

Slik vi ser det er det særlig familievoldsgruppen og ungdomsgruppen som har hatt slitt i motbakke i 2015. En av årsakene kan være at gruppene i perioder ikke har vært fulltallige. Dette understreker igjen det vi har vært inne på ved tidligere inspeksjoner at stabilitet og fulltallighet er et helt sentralt element for at etterforskningen og påtalearbeidet skal kunne gjennomføres med adekvat kvalitet og hurtighet. Stasjonen har gjort mye godt arbeid for å tiltrekke seg gode og stabile etterforskere. Dette har fått positiv effekt på enkelte områder (f.eks. på almengruppene). Det viktige er å fortsette dette gode arbeidet og å sørge for at dette kommer samtlige grupper til gode.

Helhetsinntrykket etter inspeksjonen er at det åpenbart at stasjonen har vært jobbet godt og planmessig på de fleste områder i 2015. Enkelte av resultatene som er oppnådd er meget gode. Dette fortjener stasjonsledelsen, ordensstyrken, etterforskningsledelsen, de sivile og påtalejuristene honnør for.

Olav Helge Thue
Førstestatsadvokat

Aina Mee Ertzeid
Kst. Statsadvokat

Jan Eivind Norheim
Kst. statsadvokat

Gjenpart:
Riksadvokaten
Politidirektoratet
Påtaleleder Jørgen Brodal (på epost)